

NATIONALMUSEETS
NATURVIDENSKABELIGE
UNDERSØGELSER

Dendrokronologisk undersøgelse af prøver fra Vedersø kirke, Ringkøbing amt

af
Orla Hylleberg Eriksen



NNU rapport nr. 4 • 2007

RINGKØBING AMT

Vedersø kirke

18.04.15 Vedersø sogn

Knud Fuusgårds Tegnestue ved Knud Fuusgård

Undersøgt af Orla Hylleberg Eriksen.

NNU j.nr. A8655

Tagkonstruktion, kirke

34 prøver af eg (*Quercus* sp.) undersøgt. 29 er dateret. Der er konstateret splintved på fire af prøverne.

De daterede prøve kan inddeles i fire grupper med hensyn til datering og placering i kirken, cfr. dateringsdiagram.

Gruppe 1 (skib)

22 prøver hører til denne gruppe, som eventuelt kan deles op i flere undergrupper. To af prøverne passer så godt sammen at de formentlig kommer fra samme træ (70570029 og 70570039). De er sammenregnet til en ny trækurve (70570359), som er anvendt ved sammenregningen af alle de daterede kurver fra Vedersø kirke. Yngste bevarede årring er dannet i 1512 (70570179, 10 splintårringe). Træerne, som prøverne i denne gruppe kommer fra, er fældet ca. 1523 e.Kr.

Gruppe 2 (skib)

Fire prøver. Ingen har splintved bevaret. Den ene af prøverne (70570169) kan også høre hjemme i den første gruppe, men er medtaget her, fordi kurven fra prøven passer med godt med kurven fra en anden prøve i denne gruppe (70570229). Yngste bevarede årring er dannet i 1522. Træerne, som prøverne kommer fra, er fældet *efter* ca. 1542 e.Kr.

Gruppe 3 (underlagsbræt)

En prøve (70570329). Splintved er ikke bevaret. Yngste bevarede årring er dannet i 1462. Træet, som prøven kommer fra, er fældet *efter* ca. 1482 e.Kr.

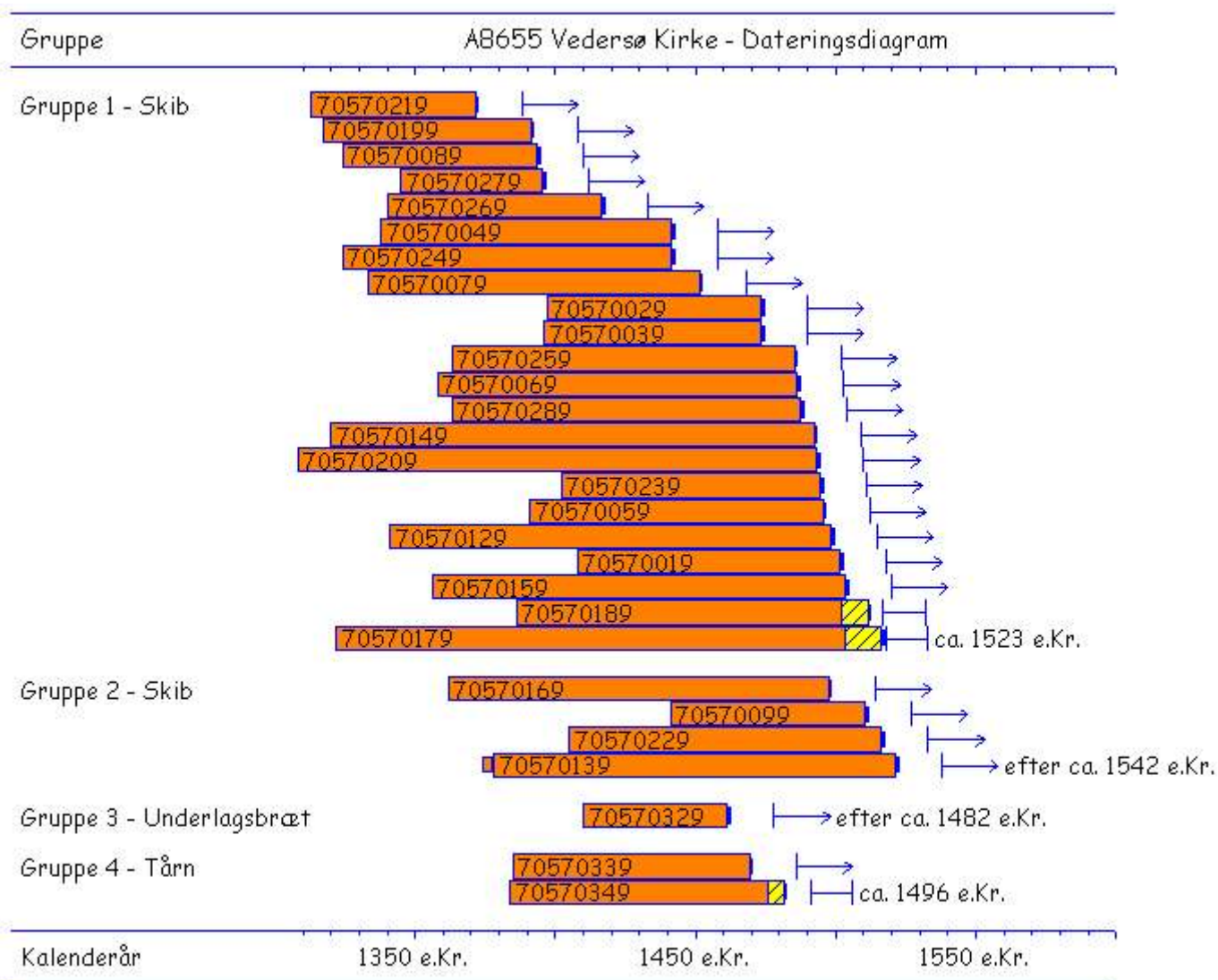
Gruppe 4 (tårn)

To prøver, hvor af én har splintved bevaret (70570349). Yngste bevarede årring er dannet i 1482. Træerne, som prøverne kommer fra, er fældet ca. 1496 e.Kr.

Kurverne fra de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve (7057M006) på 215 år, som dækker perioden 1308-1522.

Af de ikke daterede prøver er der tre, som passer så godt sammen at de formentlig kommer fra samme træ. Disse er 70570299, 70570309 og 70570319 alle mærket "Vindkryds" og er sammenregnet til en trækurve (70570369) på 79 år.

Splintstatistik: 20(-5+10) år



| A8655 Vedersø kirke - synkroniseringer med referencekurver | |
|--|----------|
| | 7057M006 |
| Sjælland, 2X900001 | 8.87 |
| Øst Jylland, 6M100001 | 12.34 |
| Kirker i Vendsyssel 57 træer, 81M00003 | 7.07 |
| Kirker i Vendsyssel 24 træer, 81M00004 | 5.33 |
| Nordjyllandskurven, 8M100002 | 6.40 |
| Danmark vest, 9I456782 | 12.27 |
| Slesvig-Holsten, DM100003 | 6.29 |
| Lübeck, DM100008 | 5.01 |
| Polen, Gdansk, PM000004 | 7.51 |
| Sydvestskåne, SM000001 | 8.28 |
| Skåne, SM000004 | 7.03 |
| Skåne og Blekinge, SM000005 | 5.20 |
| Lund, Sverige, SM000006 | 7.52 |
| Sverige vest, SM000012 | 5.59 |
| Ystadsområdet, SM100001 | 7.20 |
| Ystadsområdet, SM100003 | 8.16 |

A8655 Vedersø kirke - Katalog

| Unders nr. | Beskrivelse | År | Marv | Splint | Slutring | Synkron position | Datering | Bem. |
|------------|-------------------------|-----|--------|--------|----------|------------------|----------------|------|
| 70570019 | Spær 1 V top S. Skib | 95 | ja | nej | H1 | 1408-1502 | efter ca. 1522 | |
| 70570029 | Spær 2 øst S. Skib (I) | 78 | ja | nej | H1 | 1397-1474 | efter ca. 1494 | |
| 70570039 | Spær 2 øst S. Skib (II) | 79 | ja | nej | H1 | 1396-1474 | efter ca. 1494 | |
| 70570049 | Spær 2 top S. Skib | 105 | ja | nej | H1 | 1338-1442 | efter ca. 1462 | |
| 70570059 | Spær 4 vest S. Skib | 106 | 2-3 cm | nej | H1 | 1391-1496 | efter ca. 1516 | |
| 70570069 | Spær 4 S. Skib | 130 | ja | nej | H1 | 1358-1487 | efter ca. 1507 | |
| 70570079 | Spær 5 vest S. Skib | 120 | 2-3 cm | nej | H1 | 1333-1452 | efter ca. 1472 | |
| 70570089 | Spær 6 Skib | 71 | 1-2 cm | nej | H1 | 1324-1394 | efter ca. 1414 | |
| 70570099 | Spær 11 S. Skib | 71 | >10 cm | nej | H1 | 1441-1511 | efter ca. 1531 | |
| 70570109 | Spær 4 Kor syd | 54 | ja | nej | H1 | | Ikke dateret | |
| 70570119 | 60m/m spær | 47 | 4-5 cm | 1 år | S1 | | Ikke dateret | |
| 70570129 | Bjælke 3 Ø S. Skib | 159 | 4-5 cm | nej | H1 | 1341-1499 | efter ca. 1519 | |
| 70570139 | Bjælke 4 V S. Skib | 149 | ja | nej | H1 | 1378-1522 | efter ca. 1542 | |
| 70570149 | Bjælke 4 Ø S. Skib | 174 | 1-2 cm | nej | H1 | 1320-1493 | efter ca. 1513 | |
| 70570159 | Bjælke 5 V S. Skib (I) | 149 | 1-2 cm | nej | H1 | 1356-1504 | efter ca. 1524 | |
| 70570169 | Bjælke 5 V S. Skib (II) | 137 | ja | nej | H1 | 1362-1498 | efter ca. 1518 | |
| 70570179 | Bjælke 5 Øst | 196 | 4-5 cm | 14 år | S1 | 1322-1517 | ca. 1523 | |
| 70570189 | Bjælke S. Skib | 127 | 1-2 cm | 10 år | S1 | 1386-1512 | ca. 1522 | |
| 70570199 | Bjælke 6 øst S. Skib | 76 | 4-5 cm | nej | H1 | 1317-1392 | efter ca. 1412 | |
| 70570209 | Bjælke 7 V S. Skib | 187 | 1 cm | nej | H1 | 1308-1494 | efter ca. 1514 | |
| 70570219 | Bjælke 7 Skib | 60 | ja | nej | H1 | 1313-1372 | efter ca. 1392 | |
| 70570229 | Rem vest S. Skib | 113 | 5-6 cm | nej | H1 | 1405-1517 | efter ca. 1537 | |
| 70570239 | Rem øst S. Skib (I) | 94 | 4-5 cm | nej | H1 | 1402-1495 | efter ca. 1515 | |
| 70570249 | Rem øst S. Skib (II) | 119 | ja | nej | H1 | 1324-1442 | efter ca. 1462 | |
| 70570259 | Rem syd S. Skib | 124 | 1 cm | nej | H1 | 1363-1486 | efter ca. 1506 | |
| 70570269 | Stolpe 1 V. S. Skib | 78 | ja | nej | H1 | 1340-1417 | efter ca. 1437 | |
| 70570279 | Hanebånd (I) | 52 | 4-5 cm | nej | H1 | 1345-1396 | efter ca. 1416 | |
| 70570289 | Hanebånd (II) | 126 | 2-3 cm | nej | H1 | 1363-1488 | efter ca. 1508 | |
| 70570299 | Vindkryds (I) | 60 | 3-4 cm | nej | H1 | | Ikke dateret | |
| 70570309 | Vindkryds (II) | 54 | 3-4 cm | nej | H1 | | Ikke dateret | |
| 70570319 | Vindkryds (III) | 61 | 3-4 cm | nej | H1 | | Ikke dateret | |
| 70570329 | Underlagsbræt | 53 | ja | nej | H1 | 1410-1462 | efter ca. 1482 | |
| 70570339 | Bjælke Tårn 1 | 86 | ja | nej | H1 | 1385-1470 | efter ca. 1490 | |
| 70570349 | Bjælke Tårn 2 | 99 | ja | 6 år | S1 | 1384-1482 | ca. 1502 | |

Tegnforklaring: B - bark, W - valdkante (barkring), vf - vinterfældning, sf - sommerfældning, Hx - Heartwood (kerneved) x = antal, Sx - Sapwood (splintved) x = antal, Hx og Sx angiver arringe, som ikke er inkluderet i rubrikkerne År og Splint. H/S angiver Heartwood/Sapwood grænse.

Publicering:

Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes evt. med henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger. Rapporten kan downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.